

משלי פרק י פסוק א

מְשָׁלִי שְׁלֵמָה בֵּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ:

ביאור הגר"א - משלי פרק י פסוק א

משלי שלמה שלמה הוא שלם ה' שבימיו היתה הה' בשלימות ומשלי הוא שלם י' והוא חכמת שלמה [מלכים א ה, י] והספר הזה הוא בסוד הדעת והוא נגד מוסר שאמר בתחילת הספר ממש [משלי א, ב] כי אמר שם ג' דברים חכמה ומוסר ולהבין אמרי בינה. ואמר כנגדן ג' משלי [1] א, א; 2) י, א; 3) כה, א]. ומשלי הזה הוא נגד מוסר.

ולכן כאן ע"פ רוב בכל פסוק ב' ענינים, דבר והיפוכו, בסוד עץ הדעת טוב ורע. ורמז בשיה"ש ג"כ על משלי כמ"ש [תהלים סה, ב] ולך ישלם נדר והיינו שה"ש כמ"ש בז"ח¹, שהר"ת של הד' פסוקים הראשונים הוא "ישלם" והן אותיות משלי²...

תהלים פרק סה פסוק ב

לֵךְ דְּמִיָּה תְהַלֵּה אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יִשְׁלַם נְדָר:

רד"ק תהלים פרק סה פסוק ב

לך דמיה תהלה. המזמור הזה נאמר על הגלות. דמיה, ענין תוחלת, כמו (מזמור מח, י): דמינו אלקים חסדך, משרש דמה, וכן משרש דמם, דומו עד הגיענו אליכם (ש"א יד, ט), אך לאלקים דומי נפשי (מזמור סב, ו). אמר: לך מייחלת התהלה שתאמר לך בציון בקיבוץ גליות. ולך ישלם נדר, נדרי הזבחים שנודרים בני הגלות אם ישיבם הא-ל לציון ישלמו לך שם בבית המקדש. נדר, כולו

1. זהר חדש שיר השירים מאמר ה' צבא-ות הויה אה-יה: כתיב שיר, וכתיב לך דומיה תהלה וגו'. דוד מלכא הוה ידע ברוח קודשא, דאזדמן שיר דא, לאתגליא בעלמא. ואמר, שיר דאזדמן לאתגלי, לך דומיה, איהו בחשאי, דלית רשו לאתגלייא תושבחתא דא, אלא תושבחתא ותהלה דא אלקים בציון, כד אתבני בי מקדשא, דאיהו לקביל מקדשא עילאה, כדין לך ישולם נדר. (על פי תהלים פרק סה פסוק ב: לך דמיה תהלה אלקים בציון ולך ישלם נדר.)

2. שיר השירים פרק א פסוקים א-ד

(א) שיר השירים אשר לשלמה:

(ב) ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דדיך מנין:

(ג) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על בן עלמות אהבוך:

(ד) משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נזכירה דדיך מיין מישרים

אהבוך: ס

בסגור"ל בסוף פסוק כי לא ישתנה:

רד"ק תהלים פרק סה פסוק ג

שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו. ושם תהיה "שומע התפלה," כי על הגלות נאמר סתם תפלה, ושם עדיך כל בשר יבואו, כמו שאמר (ישעיה סו, כג): "יבוא כל בשר להשתחוות לְפָנַי אמר ה'." ואדוני אבי ז"ל פירש "לך דמיה" מן (יחזקאל לא, ח) לא דמה אליו, כלומר, לך לבדך תאזנה התהלה שמהללים לך, כי יותר יש בך ממה שמהללים בה לך, אבל מה שמהללים בן אדם בגבורתו או בעשרו או בחכמתו אין התהלה שְלֵמָה בו כי אין התהלה לבן אדם בלא כזב.

ויש מפרשים דמיה ענין שתיקה, מן אל דְמִי לך (מזמור פג, ב), ואל תתנו דְמִי לו (ישעיה סב, ז), רצונו לומר נשתתקה התהלה לך נגד פעליך העצומים שלא תשיגך התהלה והרי היא כאילו נשתתקה וכאילו אינה. וטעם בציון כי שם היתה רוב התהלה בשיר ובנבלים ובכנורות. וטעם ולך ישלם נדר על כן כי לא תשיגך תהלתם ישלמו נדריהם בזבחים להוסיף על המהללים.

ובדרש (שו"ט) מפרש אותו דרך תמיהה. אמר דוד: לך דמיה תהלה, יכול אתה לדום. הכל נותנים לך תהלה ואתה דומם שדוממת בציון, שנאמר (איכה ב, ז): קול נתנו בבית ה' כיום מועד, ומהו הקול? שאמרו (דברים לב, כז): ידינו רמה ולא ה' פעל כל זאת, ואמר (שם לב, לז): אֵי אלהימו צור חסיו בו. הם נתנו קול ואתה דומם. אתה דומם ואני דומם, שנאמר (מזמור לז, ז): דום לה' והתחולל לו. שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו, תפלות כל בשר אתה שומע ושלנו אין אתה שומע. ולך ישלם נדר, מלך בשר ודם יכול לשמוע משנים או שלשה ואינו יכול לשמוע מן הכל, אבל אתה שומע תפלת כל בשר כאחד וכל אחד מתפלל את שלו. תפלת כל בשר אתה שומע ושלנו אין אתה שומע, גם כי אזעק ואשוע סתם תפלתי (איכה ג, ח), סכות בענן לך מעבור תפלה (שם פסוק מד). אמר להם הקדוש ברוך הוא: מה אתם מבקשים שאמחול, שגגות או זדונות? אמרו לפניו: אין אנו מבקשים לא שגגות ולא זדונות ולא תעלומות לב, אלא דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם:

רמב"ם הלכות תשובה פרק י הלכה א-ג

הלכה א

אל יאמר אדם הריני עושה מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הכתובות בה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא, ואפרוש מן העבירות שהזהירה תורה מהן כדי שאנצל מן הקללות הכתובות בתורה או כדי שלא אכרת מחיי העולם הבא, אין ראוי לעבוד את ה' על הדרך הזה, שהעובד על דרך זה הוא עובד מיראה ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים, ואין עובדים ה' על דרך זה אלא עמי הארץ והנשים והקטנים שמחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה.

הלכה ב

העובד מאהבה עוסק בתורה ובמצות והולך בנתיבות החכמה לא מפני דבר בעולם ולא מפני יראת הרעה ולא כדי לירש הטובה אלא עושה האמת מפני שהוא אמת, וסוף הטובה לבא בגללה, ומעלה זו היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם זוכה לה, והיא מעלת אברהם אבינו שקראו הקדוש ברוך הוא אוהבו לפי שלא עבד אלא מאהבה והיא המעלה שצונו בה הקדוש ברוך הוא על ידי משה שנאמר "ואהבת את ה' אלקיך", ובזמן שיאהוב אדם את ה' אהבה הראויה מיד יעשה כל המצות מאהבה.

הלכה ג

וכיצד היא האהבה הראויה? הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה, יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שצונו "בכל לבבך ובכל נפשך", והוא ששלמה אמר דרך משל "כי חולת אהבה אני", וכל שיר השירים משל הוא לענין זה.